

В.В. ЗЯНЬКО, к.е.н., доцент,
Вінницький національний технічний університет

СТИМУЛИ ТА ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Активність інноваційного підприємства визначається спонукальними мотивами до нововведень, усвідомленням необхідності зміни застарілого обладнання з метою підвищення ринкової конкурентноздатності інноваційного підприємства. Розгляд системи стимулів інноваційної активності є дуже актуальним і у зв'язку з переорієнтацією вітчизняної економіки у напрямі інноваційного розвитку як одного з стратегічних напрямів розвитку національної економіки [1, с.3]. Це змушує самостійних господарських суб'єктів, що конкурують між собою, змінювати стереотипи своєї поведінки у сфері інноваційної діяльності. Питання щодо створення передумов та системи стимулювання розвитку інноваційного підприємства постають через зростання ролі інновації, яка, дещо відтіснивши інвестиції, виступає нині у якості головного фактора економічного зростання.

Українська держава надає великого значення проблемам інноваційної спрямованості економіки. За 1999-2003 рр. розроблено Концепцію науково-технологічного розвитку України (1999 р.), прийнято ряд Законів України, зокрема, "Про інноваційну діяльність" (2002 р.), "про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні" (2003 р.). Аналізу чинників активізації підприємництва в цілому і інноваційного зокрема, їх впливу на поведінку виробників присвячена велика кількість наукових праць, з яких треба виділити [1-11]. Важливі положення, що розглядаються у цих публікаціях, потребують подальшого аналізу у зв'язку з динамічними змінами економічної ситуації в Україні в сучасних умовах, зокрема у сфері базових економічних відносин – відносин власності.

Метою цієї статті є дослідження стимулів і умов, які зумовлюють розвиток інноваційного підприємництва в Україні, насамперед визначення впливу на цей про-

цес відносин власності.

Не випадково в умовах ринкової економіки серед різноманітних форм власності переважає саме приватна. Адже приватна власність, будучи джерелом доходів для власника і основою, що забезпечує його незалежну поведінку, служить потужним стимулом до високоефективної діяльності тих господарських суб'єктів, що безпосередньо розпоряджаються власністю, тобто виступають справжніми господарями. За висловлюваннями західних економістів, приватна власність справляє вирішальний вплив на забезпечення самостійності господарських суб'єктів [2;3]. Володіння і розпорядження власністю сприяє відродженню промисловості, підвищує зацікавленість до підприємницької діяльності, оскільки дозволяє повною мірою використати потенціал суб'єкта-власника і підприємця. Для більшості підприємців робота пов'язана з їх власною справою і працюють вони винятково на себе. А тому основні помисли підприємця з часом стають нерозривно пов'язаними з роботою. Як правило, у справі підприємця міститься відповідь на питання щодо спрямованості його економічних інтересів. Підприємець-власник не просто працює, він постійно "включений" у проблеми своєї фірми, щиро вболіває за них, прагне будь-що підвищити свою кваліфікацію і якість роботи.

Власність є внутрішнім стимулом, що заставляє власника господарювати ефективно, раціонально використовувати наявні ресурси і час. Але існують й інші внутрішні стимули ефективної діяльності господарських суб'єктів, які, втім, тісно пов'язані з власністю. Зокрема, це прагнення до забезпечення економічної стабільності і сталого розвитку господарства. Прагнення підприємця до володіння стій-

кими позиціями на ринку, заінтересований творчий підхід, суспільне визнання і найголовніше – збереження розпочатої справи, на думку німецького економіста П.Верхана, є найважливішими мотивами підприємницької діяльності [4].

Щоб уникнути невизначеності в економічній діяльності, підприємець намагається завоювати монопольну владу. Найнадійнішим джерелом монопольного становища в умовах розвиненого ринку і конкуренції є інноваційний прибуток. За висловом одного з представників правління концерну “Дженерал Моторс”, “прибуток тече туди, де є мізки”.

Конкуренція товаровиробників виступає також у якості одного з найсильніших об’єктивних стимулів, що спонукає здійснювати нововведення, котрі, у свою чергу, стимулюють інвестиції, збільшення загального обсягу продукції і зайнятості. “Нововведення є основним фактором економічного росту, і саме гонитва за прибутком лежить в основі більшості нововведень”, - стверджують К.Р. Макконнелл і С.Л. Брю. Конкуренція змушує виробників постійно шукати прогресивніші способи організації виробничої діяльності, втілювати нову техніку та новітні технології, вишукувати альтернативні варіанти використання ресурсів тощо. Бажання одержати вигоду штовхає підприємця до виробництва продукції, що найкраще задовольняє суспільні потреби. Якщо ринок сигналізує виробникам товарів і власникам ресурсів про бажання споживачів, то конкуренція сприяє, щоб ці бажання задовольнялися якомога повніше. Конкуренція діє як невидимий контроль ринку, стимулюючи зростання масштабів виробництва, зниження витрат, покращення якості продукції. “Фірма і постачальники ресурсів, котрі домагаються вигоди для себе і діють в межах гостроконкурентної ринкової системи, одночасно, - ніби керовані “невидимою рукою”, - сприяють забезпеченню державних, або суспільних інтересів” [5, с.87]. Виконуючи роль економічного катализатора виявлення справжніх підприємців, конкуренція змушує проявляти кмітливість, бути новатором, йти на ризик і в цьому

значенні виступає потужним чинником НТП, ефективним стимулом активізації інноваційного підприємництва. Якщо власник капіталу не має достатніх підприємницьких здібностей, або просто не бажає особисто займатися підприємництвом, то конкуренція вимагає, щоб він найняв менеджера, який відповідатиме перерахованим вище вимогам. Конкуренція встановлює межі для реалізації покупцями і продавцями особистого інтересу, перешкоджає нехтуванню виробниками інтересами споживачів, коли вони намагаються збільшити свою особисту вигоду.

Коли конкуренція затухає, власник капіталу перетворюється на монополіста і діє виходячи з своїх приватних інтересів. Діставши можливість одержувати монопольний прибуток за рахунок простого підвищення ціни на товари, його мотиви до підвищення якості, розширення асортименту і оновлення продукції поступово згасають. “Приватні інтереси стають “невидимою п’ятою”, що розтоптує загальне благо” [6, с.145]. Але коли на ринку конкуренція загострюється, прагнення окремих осіб до особистої вигоди спрямовується нею так, що це ефективніше служить інтересам суспільства, ніж коли б люди у своїй діяльності безпосередньо керувалися ними [7, с.332]. В умовах гострої конкуренції підприємець, будучи зацікавленим у продовженні економічної діяльності, вимушений проявляти постійну турботу про вдосконалення виробництва, покращення якості продукції, освоєння нових технологій і випуску нових товарів з покращеними споживчими властивостями.

Отже, економічна конкуренція – це потужний спонукальний мотив розвитку інноваційного підприємництва. Виробники і споживачі, які використовують застарілу техніку і технологію, зрештою одержують диференційні збитки. У результаті вимушені скорочувати витрати виробництва на основі освоєння інновацій. Підприємницькі фірми, які першими освоїли ефективні інновації, мають можливість знизити собівартість і, відповідно, ціну своїх товарів, внаслідок чого зміцнюють позиції у кон-

куренції з фірмами, що пропонують товари-субститути.

Внутрішні стимули активізації інноваційного підприємництва – володіння власністю, прагнення зайняти монопольні позиції на ринку, перемогти в економічній боротьбі конкурентів, забезпечити економічну стабільність, зберегти розпочату справу тощо, повинні бути доповненими зовнішніми, роль яких виконує система економічного стимулювання та матеріальної і моральної заінтересованості. Зовнішні стимули потрібні для того, щоб впливати на актуальні в даний час потреби підприємця і спрямовувати його діяльність у потрібному напрямку – вигідному йому особисто і суспільству в цілому. Таким напрямком є нині інноваційний.

Підвищення активності діяльності інноваційного підприємництва зумовлено цілим рядом причин, основними з яких є, на нашу думку, такі:

– значне посилення ролі інтенсивних чинників розвитку виробництва, що сприяють застосуванню останніх досягнень науково-технічного прогресу у всіх сферах економічної діяльності;

– зростання ролі науки і освіти у підвищенні ефективності розробок і освоєння нововведень;

– швидкі темпи морального старіння техніки і технології, що зумовлюють об'єктивну необхідність прискорення впровадження винаходів і розробок та одночасно суттєве скорочення термінів створення і освоєння нової техніки, технології тощо;

– підвищення вимог до технічного рівня виробництва і т. ін.

Активність підприємницької діяльності знаходиться в прямій залежності від економічних інтересів підприємця, формою прояву яких є система стимулів і заінтересованості суб'єкта. Отже, щоб задіяти дієві важелі впливу на економічні інтереси підприємця-інноватора, потрібно вдосконалювати всі форми прояву і реалізації його економічних інтересів.

Під терміном “прояв” економічного інтересу підприємця ми розуміємо процес, під час якого підприємець досягає постав-

лених перед собою економічних цілей – конкретних результатів господарювання. Адже, “прояв” – це дія чи процес, а “процес” – це закономірна, послідовна зміна явища, його перехід в інше явище, чи сукупність послідовних дій, спрямованих на досягнення певних результатів, у тому числі й виробничих. А “реалізація” є власне моментом досягнення соціально-економічного результату. Для підприємця такими результатами можуть бути підприємницький дохід, зиск тощо.

Тому дослідження проміжних форм, через які проходить інтерес під час свого розвитку і усвідомлення, дозволить виробити дієвий механізм впливу на економічну діяльність господарського суб'єкта.

Стимул якраз належить до тієї економічної категорії, через яку інтерес так би мовити “розгортає” свою активність. Через стимули виявляються потенційні здібності індивіда і проявляються у конкретних його діях. Економічні стимули визначають напрям розвитку підприємницької діяльності, виступаючи на поверхні економічних відносин у вигляді різноманітних форм економічного стимулювання та заохочення. Однак, будучи тісно пов'язаними з економічними інтересами, економічні стимули, як і інтереси, носять об'єктивний характер. Але у процесі усвідомлення економічний інтерес набуває рис суб'єктивізму. Тому систему економічного стимулювання та заохочення, яка виступає засобом безпосереднього спонукання суб'єкта до дій, до праці, трудової, підприємницької чи іншої активності, треба розглядати вже як вираз не об'єктивної реальності, а суб'єктивної діяльності індивіда.

Отже, активізація інноваційного підприємництва залежить від того, наскільки ефективно задіяні економічні стимули та сформована на їх основі система економічного стимулювання та заінтересованості, через яку проявляються економічні інтереси господарського суб'єкта та реалізуються у вигляді конкретного продукту чи одержаного доходу.

Ринкові відносини зумовлюють значне посилення ролі системи економічного стимулювання у розвитку різноманіт-

них форм та видів підприємництва. Важливе місце в системі економічного стимулювання відводиться фінансовим важелям [8, с.20], оскільки інтерес підприємця орієнтований перш за все на одержання фінансового результату – різних форм доходу (прибутку, дивідендів, відсотків, рентних платежів тощо).

З метою підвищення мотивації високопродуктивної і високоякісної праці ринкова економіка вимагає максимально ефективного використання таких фінансових важелів та інструментів, як цін, податків, зборів, мита, норм, пільг, заохочувальних фондів, премій, штрафів, дотацій, субсидій, відсотків, тарифів та ін. Розробка і застосування фінансових важелів повинні базуватися на врахуванні економічних інтересів всіх зацікавлених сторін – держави, підприємств та організацій, населення, а не виходити з вигідності їх для якоїсь однієї з сторін фінансових відносин.

Особливо велику роль у стимулюванні економічного розвитку взагалі й інноваційного зокрема відіграє такий фінансовий важіль як податок, податкова пільга. За допомогою податків держава мобілізує кошти для виконання покладених на неї суспільством функцій, і в той же час вони служать вагомим інструментом впливу на активність підприємницької діяльності, інвестиційної та інноваційної активності. Їх величина має вплив на пропорції нагромадження та споживання, на забезпечення раціонального використання обмежених природних ресурсів.

Величина прибутку, що залишається у розпорядженні підприємця після сплати податків, має визначальний вплив на потенційні можливості здійснення ним інноваційної діяльності. Держава може збільшити розмір фінансування інноваційної діяльності не лише прямо – через цільове спрямування бюджетних коштів, але й впливаючи на інтереси підприємця побічно – знижуючи ставку податку на прибуток. Як показує досвід промислово розвинутих країн, податкові пільги, які спрямовуються на стимулювання інвестиційної діяльності, опосередковано стимулюють розвиток інноваційної діяльності. Адже збільшуються

капіталовкладення в основний капітал, за рахунок чого, як правило, відбувається оновлення основних фондів, обладнання, що спричинює відповідні позитивні якісні зміни у виробленій на оновленому обладнанні продукції.

Розвинуті країни з метою стимулювання інноваційної діяльності використовують різні види податкових пільг. Зокрема, для підвищення конкурентоспроможності, підприємствам, що здійснюють технологічну модернізацію, надається право на одержання дослідницького інвестиційного податкового кредиту – у вигляді відстрочення податкових платежів у частині витрат з прибутку, які спрямовуються підприємством на інноваційну діяльність. Певна сума нарахованого податку на прибуток підприємства вираховується і залишається на підприємстві на визначений термін, за який воно повинно встигнути закінчити модернізацію виробництва і отримати прибуток від інноваційної діяльності.

У Великобританії ще в середині 40-х років були введені “першочергові знижки”, які надавалися підприємствам у перший рік експлуатації ними машин, обладнання та промислових споруд. З роками величина цих знижок збільшувалася і у 70-80 роки сягала 50% вартості нових машин і обладнання. У Канаді теж запроваджені інвестиційні знижки, величина яких коливається залежно від територіального розташування підприємства від 10 до 15% вартості нових машин і устаткування. А в Японії промислові підприємства мають право вираховувати з суми податку на прибуток 7% і спрямовувати ці кошти на придбання новітнього устаткування, призначеного для проведення інноваційних досліджень і розробок. Причому така податкова пільга застосовується як для великих, так і середніх і малих фірм, які оснащуються сучасним обладнанням. У США малі інноваційні фірми сплачують податки за ставкою на 25% меншою, ніж інші малі підприємства [9].

Окрім того, практично у всіх промислово розвинутих країнах з метою створення стимулів для фінансування підприємствами власних наукових програм, ре-

зультати яких не можуть окупитися протягом короткострокового періоду, застосовується така пільга, як “податковий кредит на приріст НДДКР” (дослідницький податковий кредит). Сутність його полягає в тому, що підприємство отримує право вирахувати з податку на прибуток певну суму, величина якої визначається приростом нинішніх витрат підприємства на НДДКР відносно аналогічних витрат у попередньому періоді. Максимальна сума, яку дозволяється вираховувати, визначається в абсолютній цифрі чи у відсотках до загальної суми податкових зобов’язань (податку на прибуток) підприємства.

Також з метою здійснення стимулюючого впливу на інноваційне підприємництво ряд країн Західної Європи застосовують такі пільги на оподаткування прибутку, як “податкові канікули”, які надаються підприємствам, що освоюють інноваційні проекти; пільгове оподаткування дивідендів на акції інноваційних організацій, з метою стимулювання їх придбання юридичними і фізичними особами; ув’язування розміру податку з приростом інноваційних витрат; пільгове оподаткування прибутку, одержуваного за винаходи, ноу-хау, інші види інтелектуальної діяльності; зменшення суми податку з прибутку на величину вартості приладів і обладнання, що передається навчальним закладам, науково-дослідним інститутам тощо [10].

На жаль в нашій країні, з прийняттям Закону України “Про державний бюджет України на 2004 рік” ряд положень Закону України “Про інноваційну діяльність”, що стосуються пільгового оподаткування підприємств, які випускають інноваційну продукцію, так і не набрали чинності. На нашу думку, це свідчить про недооцінку урядом і Верховною Радою України ролі інноваційної діяльності у розвитку економіки та стимулюючої ролі податку як такого, що здатен активізувати діяльність інноваційного підприємництва. Хоч деякі податкові пільги на інноваційну діяльність в Україні все-таки існують. Зокрема, від сплати податків звільняються державні навчально-виховні заклади, наукові установи і організації, діяльність яких повніс-

тю чи частково фінансується з бюджету.

Але в цілому система оподаткування в Україні не спрямована на стимулювання розвитку інноваційної діяльності і тому потребує реформування. При її вдосконаленні треба зосередити увагу на підвищенні стимулюючої ролі податку в цілому і врахувати світовий досвід з питань оподаткування суб’єктів інноваційної діяльності зокрема. Систему податкових пільг, на наш погляд, потрібно диференціювати залежно від наукомісткості виробництва, типу обладнання (на користь науково-дослідного), території, на якій розгортається інноваційне підприємництво та формується інноваційна інфраструктура (дослідницькі центри, інноваційні інкубатори, технопарки, технополіси тощо), враховуючи рівень розвитку окремих регіонів та їх розташування. Податкові пільги повинні носити цільовий характер і право на них має бути закріплено законодавчо. При вдосконаленні податкового законодавства потрібно звернути увагу і на інші проблеми, зокрема такі, як:

- послаблення податкового тягаря на платника податку, насамперед на виробника товарів;
- перегляд надання податкових пільг з метою їх обмеження з тим, щоб всі підприємницькі структури були у рівних умовах діяльності, а також з метою створення ефективних стимулів інноваційної діяльності;
- забезпечення стабільності й простоти у сплаті податків;
- уникнення подвійного оподаткування;
- посилення відповідальності за несплату податків тощо.

Що стосується встановлення норм амортизаційних відрахувань та визначення методів нарахування амортизації, то нині їх наукове обґрунтування має дуже важливе значення у зв’язку з застосуванням прискореної амортизації. Адже як необґрунтоване збільшення, так і зменшення норм амортизації має негативні наслідки для розвитку інноваційної діяльності.

В умовах ринкової економіки велику роль відіграють такі види фінансових

стимулів, як заохочувальні фонди, що утворюються з прибутку підприємства, бюджетне фінансування інноваційного напрямку розвитку економіки та тих підприємств, чия діяльність має важливе народногосподарське значення, фінансування підготовки та перепідготовки кадрів. Важливе місце належить також фінансовим санкціям, які покликані посилити матеріальну відповідальність суб'єктів господарювання за виконання взятих на себе зобов'язань (виконання договорів, сплати податків тощо).

І все ж, наймогутнішими важелем заінтересованості підприємця в оновленні виробничого процесу, підвищенні продуктивності праці, якості вироблених товарів та зниження їх собівартості виступає додаткова величина одержуваного прибутку. Від розміру прибутку, який отримує підприємець за свою економічну діяльність, залежить його добробут і стабільність розвитку підприємства. Причому добробут підприємця і стабільність його фірми взаємопов'язані, що змушує підприємця використовувати одержаний прибуток не лише на задоволення особистих потреб, а й здійснювати інвестиції у нововведення, займатися вдосконаленням системи оплати праці працівників підприємства тощо.

Заробітна плата, будучи формою стимулювання праці найманих працівників, відіграє двояку роль у зростанні результатів господарської діяльності підприємства. З одного боку, підвищення зарплати автоматично призводить до зменшення прибутку, отже й коштів, що виділятимуться на розширення випуску продукції. Але, з іншого боку, підвищення рівня оплати праці сприяє зростанню зацікавленості працівників підприємства у високо-ефективній праці, підвищенню продуктивності праці і приводить до зменшення собівартості виробленої продукції. А це сприяє збільшенню обсягів виробництва та пропозиції товарів на ринку.

Звичайно, розвиток інноваційного підприємництва залежить і від рівня освіти працездатного населення, підготовки наукових кадрів, здатних не лише пропонувати інноваційні ідеї, але й реалізовувати їх

практично. Недарма багато країн нині намагаються переманити висококваліфіковані наукові кадри. Це зменшує витрати на їх підготовку і одночасно дозволяє з прискореними темпами розвивати НТП та інноваційне підприємництво.

У цілому чинників, що перешкоджають розвитку інноваційного підприємництва, і тих, що сприяють йому, є досить багато. Тому їх класифікують, розглядаючи техніко-економічні, юридичні, організаційно-управлінські та соціально-психологічні групи чинників [11, с.30]. Але, на наш погляд, основна роль у цьому належить все-таки людському чиннику, завдяки якому формується, функціонує і розвивається соціально-економічна система. Людина є основним носієм інновації і тому виступає одним з головних чинників активізації інноваційної діяльності. Відповідно, при управлінні інноваціями вона потребує до себе найбільшої уваги.

Згрупувавши розглянуті нами чинники активізації інноваційного підприємництва за певними ознаками, ми розділили їх на ті, що заважають успіху інноваційного підприємництва, та ті, що створюють передумови такого розвитку і представили їх у таблиці 1.

Висновки. Активізація інноваційного підприємництва залежить від створення передумов та дієвої системи внутрішніх стимулів до розробки та впровадження нововведень – прагнення заволодіти власністю, досягти монопольної влади, зберегти економічну стабільність тощо, та зовнішніх стимулів, роль яких виконує система економічного стимулювання та зацікавлення підприємця.

Серед зовнішніх стимулів розвитку інноваційного підприємництва особливе місце належить податковій системі. З метою підвищення стимулюючої ролі податку потрібно диференціювати систему податкових пільг у залежності від наукомісткості виробництва, типу обладнання, території, на якій розгортається інноваційне підприємництво та формується інноваційна інфраструктура, і законодавчо закріпити їх цільове призначення.

Таблиця 1

Чинники позитивного та негативного впливу на розвиток інноваційного підприємництва в Україні

Класифікація чинників	Чинники, що перешкоджають розвитку інноваційного підприємництва	Чинники, що створюють передумови розвитку інноваційного підприємництва
1. Економічні	Нерозвиненість ринку, дефіцитність товарів, нестача інвестиційних ресурсів для фінансування інноваційних розробок і проектів, відсталість матеріальної і науково-технічної бази, відсутність резервних потужностей, домінування спрямованості економічних інтересів підприємця на поточне виробництво.	Домінування приватної власності, наявність здорової економічної конкуренції між товаровиробниками, необхідної інфраструктури, мережі комунікацій, резерву фінансових ресурсів та матеріально-технічних засобів, прогресивних технологій, орієнтація економічних інтересів підприємця на ринок, на споживача.
2. Політико-правові	Існування обмежень з боку антимонопольного, податкового, патентно-ліцензійного законодавства, блокування дії деяких статей Закону України “Про інноваційну діяльність”.	Наявність законодавчих та нормативних актів, що гарантують однакові “правила гри” для всіх учасників ринкових відносин; законодавчих пільг, та адміністративних важелів, що заохочують інноваційну діяльність; підтримки фундаментальних досліджень та інноваційного підприємництва з боку уряду, визнання інноваційного розвитку у якості пріоритетного напрямку економічної політики держави.
3. Організаційно-управлінські	Надмірно централізована структура управління, авторитарний стиль управління, переважання вертикальних потоків інформації, орієнтація виробників лише на існуючі ринки та швидку окупність інвестицій, неузгодженість інтересів учасників інноваційних процесів.	Гнучкість організаційної структури підприємств, демократичний стиль управління, переважання горизонтальних інформаційних потоків, ретельне бізнес-планування, залучення до роботи над інноваційним проектом всіх підрозділів підприємства, починаючи з ранніх стадій.
4. Соціально-психологічні	Острах і опір перемінам, що можуть викликати негативні наслідки для колективу підприємства, небажання змінювати існуючі способи діяльності, робочі місця, поведінку і традиції, боязнь невизначеності, невдач.	Формування позитивної суспільної думки стосовно підприємництва, моральне заохочення учасників інноваційного процесу, забезпечення умов самореалізації, заохочення талановитих винахідників і менеджерів, працівників з творчим мисленням і широким світоглядом, створення нормального психологічного клімату в колективах.

Головну роль у системі чинників активізації інноваційного підприємництва відіграє людський фактор, який є основним носієм інновації і завдяки якому формується, функціонує і розвивається соціально-економічна система.

Література

1. Утверджувати інноваційну модель економічних перетворень // Урядовий кур'єр. – 2003. - №36. -С. 3-6.
2. Роджерс Ф. ИБМ. Взгляд изнутри: челове – фирма – маркетинг. -М.: Прогресс, 1990. – 278с.
3. Самуэльсон П. Экономикс. Вводный курс. / Пер.с англ. /. – М.: Прогресс, 1964. – 843с.
4. (Верхан П. Предприниматель /главы из книги/ // Деловой мир, 2 ноября 1991 года, с.2.
5. Макконнелл К.Р., Брю С.Л. Экономикс: принципы, проблемы и политика. -М.: Республика, 1992. – Том 1. – 399с.
6. Один мир для всех. Контуры глобального сознания /Пер. с нем./ -М.: Прогресс, 1990. – 215с.
7. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов. - М.: Соцэкгиз, 1962. – 684с.
8. Юркевич О.М. фінансовий механізм сприяння розвитку інноваційної діяльності // Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць. Вип.9 (28). – К., 2003. -С. 19-22.
9. Кокурин Д.И. Инновационная деятельность. – М.: Экзамен, 2001. – 576с.
10. Фахутдинов Р.А. Инновационный менеджмент. – СПб.: Питер, 2002. – 400с.
11. Власова А.М., Краснокутська Н.В. Інноваційний менеджмент: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 1997. – 92с.

Статья поступила в редакцию 05.05.2004

І.П. ФЕДОРЕНКО,

Національний технічний університет "КПІ", м.Київ

МОЖЛИВОСТІ ТА ШЛЯХИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ

Перехід на інноваційний шлях розвитку та формування національної інноваційної системи були визначені в якості пріоритетних напрямків в науково-технічній сфері. Рушійною силою в інноваційному розвитку є ефективне функціонування національної інноваційної системи – нового економічного механізму саморозвитку[1]. Тому, розвиток національної інноваційної системи в Україні є однією з актуальних проблем сьогодення. Адже низький рівень економічного розвитку, негативний інвестиційний клімат, вузька структура експортних пропозицій України для виходу на єдиний внутрішній ринок ЄС, наявність значних перепон, обмежуючих вихід на ринок, відсутність єдиної державної політики в забезпеченні управління

державними підприємствами – все це є першочерговими питаннями, які необхідно вирішити. Невідповідність економічним нормам і вимогам Євросоюзу може стати головним гальмом економічного розвитку нашої держави у світі. Виважена національна інноваційна система в перехідний період може стати сильним важелем активізації економіки.

Намагання України вийти на ринки світу з конкурентоспроможною продукцією потребує підвищеної уваги, щодо вирішення питань національної інноваційної системи. Розбудова національної інноваційної системи визначена одним із пріоритетних завдань державної політики[2].